

Quest

Tijdschrift van het jaar!

braintainment

Toekomst van de tent

p. 78

www.quest.nl

adviesprijs: € 4,95
juli 2010

Virusvrij!

Hoe roeien we griep, hiv en polio uit? p. 22

PLUS » **Warme stad** » **Wielrenlijf in de maak**
» **Safari Tsjernobyl** » **Ontdek Groenland**

'Wij bewonderen sporters omdat ze álles doen om zo hard mogelijk te gaan. Dan moet je niet zeiken over doping'

Sport | zonder

Sporters die doping gebruiken worden steeds harder aangepakt. Maar of die aanpak werkt? Wielercommentator en ex-profrenner Maarten Ducrot en farmacoloog Toine Pieters kijken of het ook anders kan.

■ TEKST: BERRY OVERVELDE / FOTO'S: TACO VAN DER EB

slikken?

Wat Toine Pieters (links) en Maarten Ducrot (rechts) zelf gebruiken tijdens hun dopingdiscussie? Niets illegaals: thee en koffie.

'Sporters proberen alle trucs. Als er iets oneerlijk is, dan is het wel sport'

We vallen wel met onze neus in de boter.' Dat zegt Toine Pieters bij onze ontmoeting. De hoogleraar farmaciegeschiedenis doelt op de zoveelste dopingaffaire, een paar dagen daarvoor opgerakeld door Herman Ram, de baas van de Nederlandse Dopingautoriteit. Hij beweerde dat drie Nederlandse sporters er serieus van verdacht worden bloed doping te hebben gebruikt bij de Weense bloedbank Humanplasma. Maar namen en rugnummers? Nee, die kon (of

wilde) Ram niet noemen. En dus kwam er een geruchtencircus van beschuldigingen van dopingjagers en ontkenningen van sporters op gang. Alweer. En de kans is groot dat het 'd-woord' ook regelmatig gaat vallen in de sportmaand juli, met onder meer de Ronde van Frankrijk en de ontknoping van het WK voetbal. Sterker: beelden van Tourrenners die geboeid door gendarmes worden afgevoerd zijn net zo vaste prik in de zomeruitzendingen van het Journaal als de beelden van gestrande auto's op de weg naar Zandvoort.

Kan dat nou echt niet anders? Werkt dat snoeihard aanpakken van doping wel? Daarover kruist Pieters vandaag de degens met Maarten Ducrot. Wanneer deze ex-wielrenner en huidig wielcommentator van de NOS komt aanlopen, begint hij meteen te dollen. 'Kijk,' zegt hij tegen de hoogleraar. 'Zie je deze snee op mijn voorhoofd? Ik heb gevochten voor de eer van mijn vrouw.' In werkelijkheid liep hij, iets minder heldhaftig, lezend tegen een ruit. Maar de toon is gezet. De twee blijken elkaar al langer te kennen. Waarvan? Ducrot: 'Ik studeerde psychologie en ik was wielrenner, Toine studeerde farmacie, en allebei woonden we in Utrecht.' Maar dat betekent niet dat ze het altijd eens zijn over doping.

Stelling 1: 'Sporters worden te hard aangepakt.'

Pieters: 'Ja. Alleen in de sport vinden we het gewoon dat iemand schuldig is totdat het tegendeel bewezen is. Dat is de omgekeerde bewijslast. Daarmee creëer je een schemerwereld waarin verdachtmakingen een eigen leven gaan leiden.'

Ducrot: 'Inderdaad. Dat Herman Ram gewoon kan beweren dat drie Nederlandse sporters hebben gebruikt, en dan niet met namen hoeft te komen? Of dat een voorzitter van een Frans dopinglaboratorium zomaar mag zeggen dat hij in vuilnisbakken gerommeld heeft bij het hotel van de Astana-

Hoort doping bij sport? Wel als het aan de media ligt. Hier staat Astana-manager Marc Biver de pers te woord, nadat zijn renner Aleksander Vinokoerov tijdens de Tour van 2007 betrap werd.

wielploeg, en daar een spuit heeft gevonden? Ik snáp dat niet.'

Pieters: 'De oorzaak is een brede maatschappelijke ontwikkeling. Je ziet dat de *war on drugs* en de *war on doping* parallel lopen. Dat was in Amerika de afgelopen tien jaar heel duidelijk. Het gebruik van hormonen en van drugs op high schools nam daar zo toe, dat het echt een politiek issue werd. Want als het gaat om onze kinderen, dan maken wij ons ineens enorme zorgen. Overigens zwakt de strijd tegen drugs en doping later altijd af. Na een jaar of tien verslapt de aandacht weer.'

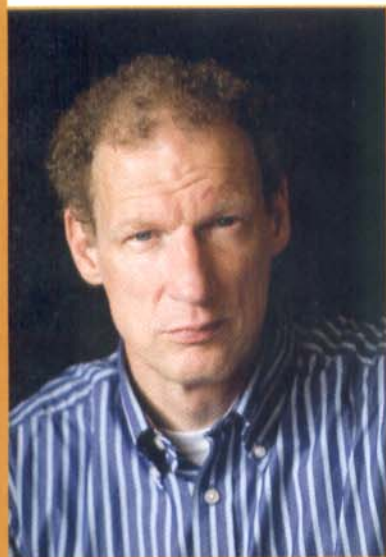
Ducrot: 'Hoe verklaar je dan dat juist in de vrije jaren zestig ineens allerlei dopingregels opgesteld en uitgevoerd werden?'

Pieters: 'Het gebruik van amfetaminen als pepmiddel liep uit de hand. Sporters gebruikten, maar ook vrachtwagenchauffeurs die wakker wilden blijven. Zowel in de sport als in het gewone leven vielen doden, zodat het middel in

het verdomhoekje terecht kwam en men het wilde uitbannen.'

Stelling 2: 'De strijd tegen doping heeft succes.'

Pieters: 'Ik ben wat dat betreft bijzonder sceptisch. Je ziet elke keer weer een herhaling van zetten. Het enige wat in de loop der tijd is veranderd, is dat de middelen steeds venijniger zijn geworden. Ik was laatst bij een tentoonstelling van de Dopingautoriteit in Gouda. Daar lag van alles uitgesteld wat gebruikt wordt als doping. Waaronder hormoontherapiemiddelen die voor kankerpatiënten worden gebruikt. Ik wist niet wat ik zag. Het hormoonmiddel zoladex, dat sporters nemen om het gebruik van andere middelen te maskeren, kan chemische castratie of andere heftige bijwerkingen hebben. Als sporters dit soort middelen gaan gebruiken, dan zijn ze echt doorgeschoten. Maar moet je daaruit de conclusie trekken: als we maar meer jacht maken, verdwijnen die

Maarten Ducrot

Geboren? 8 april 1958, Vlissingen
Prof? Was tussen 1985 en 1991 beroepswielrenner. Won als prof onder meer een etappe in de Ronde van Frankrijk. Vanwege zijn afgeronde psychologiestudie werd hij in het peloton ook wel 'professor' genoemd (net als een rits andere hoogopgeleide, en minder hoogopgeleide maar wel brildragende wielrenners).

Doping? Gaf in 1999 in het tv-programma *Reporter* toe middelen die op de verboden lijst staan te hebben gebruikt, waaronder testosteron. Maar hij was niet de enige: doping hoorde bij meerdere teams tot de 'structuur van de ploeg', aldus Ducrot.

middelen uit de sport? In het bijzonder niet.'

Ducrot: 'Nou, ik denk dat het wel schoner wordt. Er worden steeds minder middelen rondgepompt, omdat sporters er toch wel heel erg op bedacht zijn dat ze gepakt kunnen worden. De mazen van het net worden steeds kleiner. Dat zie je ook aan de nivellering in het wielerpeloton: er zijn geen eenlingen meer die ver boven de rest uitsteken. Dat komt doordat alle atleten perfect getraind zijn, niet alleen een paar vedetten.'

Pieters: 'De farmaceutische industrie kan geen verdachtmakingen gebruiken, vanwege de financiële belangen. Neem het middel epo (dat nierpatiënten krijgen om de aanmaak van rode bloedcellen te stimuleren, red.). Dat is echt een miljardenmarkt. Daarom hebben de producenten een marker toegevoegd aan epo, een extra molecuul waaraan het te herkennen is. Maar dat lost het probleem niet op. Want in China en India zijn

er bedrijven die alles na kunnen maken. Noem het, en je kunt het daar krijgen. Dopingjagers lopen dus altijd achter op de farmaceutische industrie.'

Ducrot: 'Het is de cultus van de sport, die maakt dat mensen bij de sport willen horen. Ook artsen. En dan weet je één ding: als er een nieuw middel is, dan komt dat zeker bij die sporters terecht. Niet omdat ze zo ver vóór liggen op de dopingjagers. Nee, ze hebben die kennis dankzij artsen óók tot hun beschikking.'

Stelling 3: 'Er wordt te veel geld gestoken in de jacht op doping.'

Ducrot: 'Het budget voor dopingbestrijding in het wielrennen is drie keer zo hoog als het budget van alle achttien ProTour-teams samen. Dat zijn de achttien rijkste en grootste ploegen ter wereld! Dan denk ik dat we scheef bezig zijn.'

Pieters: 'En dan komen er nog

nieuwe middelen aan, zoals gendoping (het inbrengen van genetisch materiaal om de prestaties van je lichaam te verbeteren, red.). Dat is nu nog niet te traceren. Men doet daar wel hard zijn best voor, maar moet je je eens voorstellen wat dat kost. Daar komt nog eens bovenop het geld dat nu al aan het dopingonderzoek wordt besteed. Dat is economisch niet vol te houden.'

Ducrot: 'Ho! De televisierechten brengen steeds meer geld op. En omdat de commerciële belangen steeds groter worden, wordt ook de suggestie van een schone sport steeds meer levend gehouden. Ik las laatst wat het gekost heeft om de dopingtests voor de Olympische Spelen van 2000 in Sydney op tijd klaar te hebben. Uit mijn hoofd ging dat om meer dan 200 miljoen euro. Alleen om die tests te ontwikkelen! En dan moesten ze daarna ook nog uitgevoerd worden. De wielploegen moeten nu betalen om dopinglaboratoria te ondersteunen. Er zijn krankzinnige bedragen voor de jacht op doping beschikbaar.'

Stelling 4: 'Slechts een handjevol topsporters maakt gebruik van die verboden middelen.'

Pieters: 'Volgens de Gezondheidsraad gebruiken 160.000 Nederlanders regelmatig middelen die op de dopinglijst staan, meestal hormonen en anabolen. Dat doet me denken aan iets wat ik vorig jaar meemaakte tijdens de Tour de France. Ik stond op de Mont Ventoux te kletsen met een aantal liefhebbers. Die hadden onderling een competitie: wie kon de berg het snelst beklimmen? We hebben het nu over mannen van vijftig jaar en ouder. Die zeiden bereid te zijn om voor dat wedstrijdje versterkende middelen te slikken. Ik viel achterover!'

Ducrot: 'Meen je dat nou? Dat is een bekend gegeven. Mijn eerste wielerscoers reed ik als 21-jarig broekie tussen de veertigplussers, anders was het peloton niet groot genoeg. Bij een valpartij scheurde een van die mannen zijn hele oor open. Maar hij wilde mooi niet onder verdoving. Wat stoer, denk je dan. Maar waarom wilde deze man niet onder verdoving? Zijn verdoving kon de werking beïnvloeden van een of ander goedje dat hij gebruikt had. Dat was dus in een veteranenkoers!'

Toine Pieters

Geboren? 2 februari 1960, Heerlen

Prof? Hij is bijzonder hoogleraar geschiedenis van de farmacie aan de Universiteit Utrecht. Je mag hem dus professor noemen. Ook is Pieters als senior onderzoeker verbonden aan de afdeling meta-medica van het VU Medisch Centrum in Amsterdam.

Doping? Schreef vorig jaar met journalist Sietse van der Hoek het boek *Supergenen en turbo-sporters*, over gendoping.

Pieters: 'Dat toont aan hoe wijd-verbreed dat gebruik van stimulerende middelen is.'

Stelling 5: 'Sport hoort eerlijk te zijn, daar past doping niet bij.'

Pieters: 'Eerlijk? Je kunt het zo gek niet bedenken of sporters doen het wel. Tot trucs om bij de dopingcontrole een nepplas in het potje te stoppen toe. Als er iets oneerlijk is, is het wel sport.'

Ducrot: 'Ach, veertig jaar geleden bestond doping helemaal niet. We noemden het toen geen doping. Ik bedoel: ik heb middelen gebruikt die toen nog niet op de lijst met verboden middelen stonden, maar nu wel. Moet je zoiets met terugwerkende kracht doping noemen? Het is puur een definitiekwestie. Als we de lijst afschaffen, hoort doping ineens niet meer bij sport. Wat er wél bij hoort, is dat alles wordt geprobeerd om maar zo hard mogelijk te gaan. Daarom bewonderen we sporters ook zo. Dat vinden we mooi. Maar dan moet je niet over doping zeiken, dan moet je ze beschermen.'

'Prestaties interesseren het publiek niet, dat hoopt op enge valpartijen'

► **Pieters:** 'Ja, topsport is vooral tot het gaatje gaan. Er is heel veel nodig om door te breken, talent, doorzettingsvermogen. Dan nog is het maar weinigen gegeven om bovenop de piramide te eindigen. Dan krijg je dat sommigen naar andere middelen grijpen, om dat laatste restje er ook uit te persen.'
Ducrot: 'Toch gaat sport vooral om het verhaal en niet om de atletische prestatie. Dat is de cultuur. Toen het wielrennen nog grote

vedetten had, vormden die een driemanschap met de sponsors en koersorganisatoren. Francesco Moser (de beroemdste Italiaanse wielrenner in de jaren 70 en 80, red.) moest en zou een keer de Ronde van Italië winnen. Alleen was hij helemaal geen klimmer. Toen hebben de organisatoren in 1984 voor hem een Giro gemaakt, nou, helemaal op zijn maat. Maar op de laatste dag reed onverwacht niet Moser, maar de Fransman

Al moest de Italiaanse legende Francesco Moser er zelf ook hard voor trappen, zijn Giro-zege van 1984 was een cadeautje.

Laurent Fignon aan de leiding. En wat gebeurde er toen, tijdens de slottijdrit? Ze lieten een helikopter vlak voor Fignon vliegen. Die werd daardoor zo hard teruggeblazen, dat hij wel drie minuten verloor en Moser alsnog de Giro won. Haha! Dat vindt het publiek prachtig!

Pieters: 'Sport als circus.'

Ducrot: 'Ja. Want driekwart van het publiek interesseert het geen moer wat voor atletische prestaties er worden geleverd. Die zitten te kijken als naar de gladiatoren in het oude Rome. En ze hopen op valpartijen. Want dat is zo lekker griezelig en eng. Maar dat is het publiek. Zo iets als met Moser, dat gebeurt nu niet meer. De sport is aan het professionaliseren, zodat het in zekere zin toch over de atletische prestaties gaat. En dat is een botsing der culturen. Daarom duurt het ook zo lang, voordat er echt iets verandert.'

Stelling 6: 'Dopingzondaars brengen hun eigen gezondheid in gevaar, je moet ze tegen zichzelf beschermen.'

Pieters: 'Ik pleit ervoor om die dopinglijst de deur uit te doen, en het geld van de jacht te gebruiken voor gezondheidsproeven voorafgaand aan een wedstrijd.'

Ducrot: 'Je moet het net zo doen als in het boksen. Daar zijn doden gevallen, dus daar is een ringarts neergezet. En die zegt: 'Zodra het uit de hand loopt, staak ik de wedstrijd.' Dan verliest die jongen op technische knock-out. Maar dan moeten we wel vaststellen dat die ónafhangelijke arts het recht heeft dat te doen. Nu zijn artsen in dienst van een ploeg, en dus proberen ze je ongezien langs de controles te krijgen. Ze roepen dat het niet zo is, maar dat doen ze natuurlijk wel.'

Pieters: 'Sportartsen moeten zich afvragen wat hun taak is. Moeten ze die sporter zo lang mogelijk in competitie houden? Of moeten ze hem in bescherming tegen zichzelf nemen? De Inspectie voor de Gezondheidszorg heeft helemaal geen zeggenschap op dit terrein. Dat is eigenlijk van de dolle. Ik heb de sportartsenorganisatie er rechtstreeks voor benaderd. Stel je niet zo afhankelijk op, maar zet je in voor die onafhankelijke sportarts die een sporter uit de competitie kan halen.'

Ducrot: 'Je vraagt natuurlijk wel iets wat heel moeilijk is voor een

Het orakel van Vlissingen

Johan Crujff staat bekend om zijn onbegrijpelijke (al zeggen fans liever 'onnavolgbare') uitspraken. Maar Maarten Ducrot kan er ook wat van, blijkt tijdens de wielervedstapelingen van de NOS. Een greep uit zijn wijsheden (meer op <http://tinyurl.com/ducrotquote>).

- 'Wielrennen is geen hard fietsen. Dat is nou juist het punt.'
- 'Het blijft altijd zo dat er 50 renners achteraan in het peloton rijden, namelijk de laatste 50, daar doe je niks aan.'
- 'We hebben naar prachtige sport zitten kijken. We hebben veel mensen dood zien gaan.'
- 'Kijk hem nou fietsen, hij gaat zijn remkabels opeten!'
- 'Mayo werd altijd 180ste in een tijdrit, en dan waren er 100 renners in koers.'
- 'Hij verliest hier 10 minuten. En dat is lang hoor, ga maar eens 10 minuten met je vinger tussen de deur zitten!'
- 'Als je als een rekenmachine gaat koersen, dan koers je als een rekenmachine.'

arts. Een arts is vanuit roeping een hulpverlener. Ik heb het zelf ook meegemaakt in mijn laatste Ronde van Spanje, in 1990. Ik was elke ochtend ziek, 39 graden koorts, maar de dokter heeft mij met zelfmoorddoses paracetamol in de koers gehouden. Ongezond! Maar de hele hulpverlening is gericht op de sporter. En wat wil die sporter? Dóór! ■

berry.overvelde@quest.nl

! MEER INFORMATIE

Supergenen en turbosporters, Sietse van der Hoek en Toine Pieters, Nieuw Amsterdam (2009): over de geschiedenis en de toekomst van doping.
Wie de trui past, trekke hem aan, Maarten Ducrot, Amstel Sport (2010): Oud-wielrenner Maarten Ducrot legt wielrennen uit.
www.dopingautoriteit.nl: onder meer achtergrondinformatie over de regels.